

Kartlegging av naturtyper i forbindelse med
reguleringsplan for Grønkjær, Notodden

Sigve Reiso

BioFokus-notat 2015-20

Ekstrakt

BioFokus ved Sigve Reiso har på oppdrag fra grunneierne på Grønkjær /v Halvor Grene, kartlagt naturtyper innenfor et planområde ved Grønkjær, i Notodden kommune. Arbeidet er bestilt i forbindelse med reguleringsplan for området. Planområdet er generelt hardt utnyttet. En gammel sumpskog øst for Rosttjønn skiller seg spesielt ut og er avgrenset som naturtype. Også to dammer er avgrenset som naturtyper med potensial som viktige insekts- og amfibielokaliteter.

Nøkkelord

Telemark
Notodden
Naturtyper

Omslag

Gammel sumpskog ved Rosttjønn. Foto: Sigve Reiso.

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-435-1

BioFokus-notat 2015-20

Tittel

Kartlegging av naturtyper i forbindelse med reguleringsplan for Grønkjær, Notodden.

Forfatter

Sigve Reiso

Dato

29. mai 2015

Antall sider

10 sider

Refereres som

Reiso, S. 2015. Kartlegging av naturtyper i forbindelse med reguleringsplan for Grønkjær, Notodden. BioFokus-notat 2015-20. ISBN 978-82-8209-435-1. Stiftelsen BioFokus. Oslo

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgivere

Grunneierne v/Halvor Grene

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig. Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra: <http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

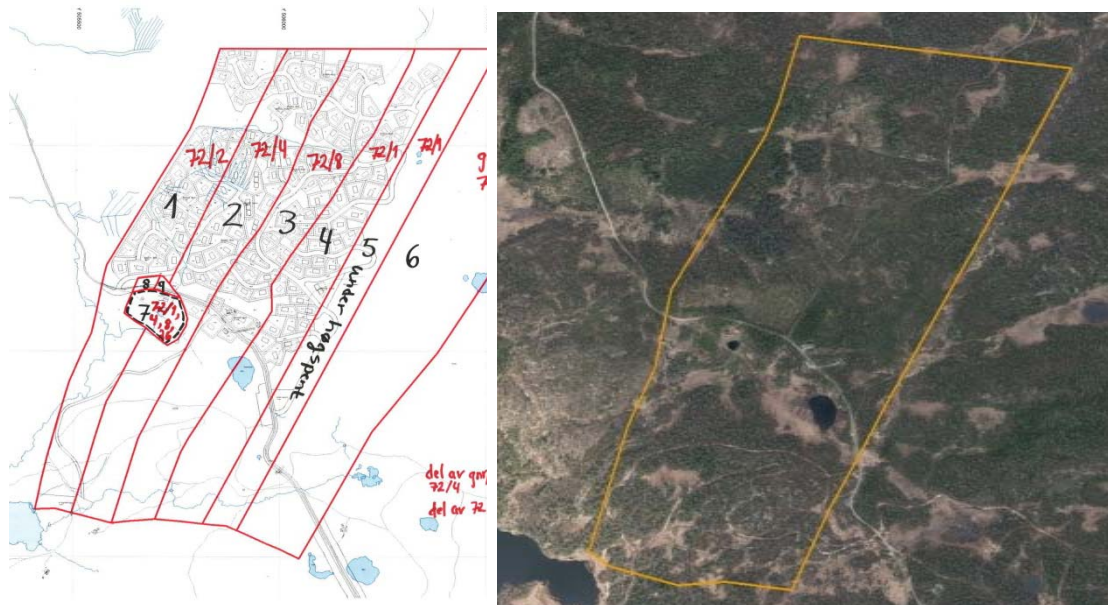
BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO

Telefon 22 95 85 98

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Bakgrunn

BioFokus ved Sigve Reiso har på oppdrag fra fire grunneiere representert av Halvor Grene, kartlagt naturtyper innenfor et planområde ved Grønkjær i Notodden. Arbeidet er bestilt i forbindelse med reguleringsplan for hytteutbygging i området (fig 1). Undersøkt planområde er ca. 650 daa og omfatter skogsmark, myr og to små tjern, samt vei og enkelte spredte hytter.

Figur 1: Kart og ortofoto med undersøkt planområde. På kart til venstre omfatter undersøkt areal teig 1,2,3 og 4.

Metode

Arbeidet har omfattet kartlegging av områder spesielt viktige for bevaring av biologisk mangfold (prioriterte naturtyper) etter DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007). For naturtyper der nye faktaark er produsert i forbindelse med revisjon av håndboka, er disse tatt i bruk ved klassifisering og verdisetting av kartlagte naturtyper (Miljødirektoratet 2014 in prep.)

Tilgjengelige naturdatabaser og litteratur er gjennomgått for å samle eksisterende kunnskap om området.

Hele planområdet med randsoner ble undersøkt, med spesiell fokus på skogkledd areal. Feltarbeid ble gjennomført 29. mai 2015. Tidspunktet for registreringen var noe tidlig for å fange opp en stor bredde av karplanter og ettårige sopp, men tilstrekkelig for å dokumentere forskjellige vegetasjonstyper og skogstrukturer.

Konsekvensvurdering inngår ikke i oppdraget, men det blir likevel sagt noe om konsekvenser som grunnlag for å vurdere avbøtende tiltak. Disse vurderingene bygger på erfaringer fra bruk av Vegvesenets håndbok V712 (Statens Vegvesen 2014).

Generell områdebeskrivelse

Planområdet omfatter skogsmark, myr og to små tjern, samt vei og enkelte spredte hytter. Røsslyngfuruskog dominerer arealet som helhet, iblandet enkelte grandominerte bestand på blåbærmark langs søkk og forsenkninger. Bjørk er vanlig i barskogen, spredt også rogn og einerbusker. Foruten røsslyng og blåbær er arter som tyttebær, hvitveis, bjørnkam og maiblom typiske. Enkelte søkk har tendenser mot fattig sumpskog med innslag av torvmoser, men de fleste er grøftet og dårlig utviklet. Myrene er fattige og gjerne dominert av torvmoser, flere av disse har også spor av grøfter. Arter som hvitlyng, flaskestarr, takrør, myrhatt, myrfiol og tepperot ble også notert fra myrer og grøfter i området. Skogsmarka domineres av yngre produksjonsskog inkludert flere felter med ferske hogstflater. På virkningen er størst langs veien. Større sammenhengende areal med eldre skog finnes først og fremst lengst nord på høydedraget rundt Hustveitåsen. Her står eldre furuskog i sen optimalfase. Furskogen er svakt fleraldret, men mangler død ved og biologisk gamle trær (med unntak av noen få ferske gadd og læger (vindfall)). I deler av området står det spredt med skjørtegraner som gir skogen et visst sjiktet preg.

Figur 2: Miljøbilder fra planområdet utenfor naturtypelokalitetene. Foto: Sigve Reiso.

Resultater

Det er ikke kjente MIS- eller naturtypelokaliteter i området fra tidligere, heller ikke interessante funn fra Artskart (Artsdatabanken & GBIF Norge 2015). Ved undersøkelsene i 2015 ble tre naturtyper avgrenset (fig 4). Dette omfatter to dammer/små tjern sør for veien innenfor planområdet og en gammel sumpskog øst for Rosttjønn rett utenfor og rett sør for planområdet. Dammene er vurdert til lokal verdi C, sumpskogen til regional verdi B. Dammene ble avgrenset på bakgrunn av at de trolig er fisketomme og har potensial som et viktig leveområde for amfibier og insekter. Skogsdammer i dette høydelaget i regionen har også potensial for krevende arter som for eksempel stor- og liten salamander (Artsdatabanken & GBIF Norge 2015). Potensialet understrekes ved at det finnes en rekke skogsdammer i landskapet rundt Grønkjær, noe som øker sannsynlighetens for gode populasjoner av amfibier på landskapsnivå.

Gammelskogen lengst nord i planområdet kvalifiserer ikke til naturtype etter DN-håndbok 13, men vurdert ut fra flyfoto er denne en del av et stort sammenhengende gammelskogsområde på høydedraget nord og øst for Hustveitåsen som under ett trolig har viltverdi for arealkrevende gammelskogsarter som eksempelvis storfugl og tretåspett. Viltkartlegging var ikke en del av denne undersøkelsen, men eksisterende kunnskap bør fremskaffes fra kommunens/fylkets viltkart mhp. planområdets nærhet til eventuelle spillplasser for storfugl eller andre registrerte viltverdier.

Av rødlistede arter ble gubbeskjegg (NT) og gammelgranskål (NT) notert, begge fra gamle sturende graner i den gamle sumpskogen øst for Rosttjønn.

Figur 3: Eldre barskog lengst nord mot Hustveitåsen.

Naturtyper

Figur 4: Ortofoto med avtegnede naturtyper og nummer.

1504 Grønkjær, dam I

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: C Areal : 0,7 daa

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av Sigve Reiso (BioFokus), 28.05.2015, ifm. reguleringsplan for Grønkjær hytteområde.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Avgrenset areal omfatter en kunstig anlagt dam ved Grønkjær sør for Heddal i Notodden. Berggrunnen er metasandstein og skifer.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten omfatter en dam på setervoll i skogslandskap på 400 moh, trolig fisketom. Dammen ble avgrenset på bakgrunn av at den har godt potensial som viktig leveområde for amfibier og insekter.

Artsmangfold: Ikke godt undersøkt for vannlevende fauna, men skogsdammer i dette høydelaget i regionen har godt potensial for krevende arter som stor- og småsalamander (Artsdatabanken & GBIF Norge 2015). Potensialet understrekes ved at det finnes en rekke skogsdammer i landskapet rundt Grønkjær, noe som øker sannsynligheten for gode populasjoner av amfibier på landskapsnivå. Bever bruker også dammen.

Bruk tilstand og påvirkning: Med bakgrunn i berggrunnen antas pH'en i vannmassene antas å være gunstig for amfibier.

Del av helhetlig landskap: En av flere skogsdammer i landskapet rundt Grønkjær.

Verdivurdering: Fisketom myrдам i skogslandskap med potensial for amfibier og insekter. Foreløpig vurdert til lokal verdi C.

Skjøtsel og hensyn: Sikre dagens vannstand og hindre forurensing.

Figur 5: Dammen ved Grønkjær. Foto: Sigve Reiso.

.....

1505 Grønkjærdipilen

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: C Areal : 4,3 daa

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av Sigve Reiso (BioFokus), 28.05.2015, ifm. reguleringsplan for Grønkjær hytteområde.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Avgrenset areal omfatter en myrdam ved Grønkjær sør for Heddal i Notodden. Berggrunnen er metasandstein og skifer.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten omfatter en myrdam i skogslandskap på 400 moh, trolig fisketom. Dammen ble avgrenset på bakgrunn av at den har godt potensial som viktig leveområde for amfibier og insekter.

Artsmangfold: Ikke godt undersøkt for vannlevende fauna, men skogsdammer i dette høydelaget i regionen har godt potensial for krevende arter som stor- og småsalamander (Artsdatabanken & GBIF Norge 2015). Potensialet understrekes ved at det finnes en rekke skogsdammer i landskapet rundt Grønkjær, noe som øker sannsynlighetens for gode populasjoner av amfibier på landskapsnivå. Bever bruker også dammene i området.

Bruk tilstand og påvirkning: Med bakgrunn i berggrunnen antas pH'en i vannmassene antas å være gunstig for amfibier.

Del av helhetlig landskap: En av flere skogsdammer i landskapet rundt Grønkjær.

Verdivurdering: Fisketom myrdam i skogslandskap med potensial for amfibier og insekter. Foreløpig vurdert til lokal verdi C.

Skjøtsel og hensyn: Sikre naturlig vannstand og hindre forurensing.

.....

1506 Rosttjønn Ø

Gammel sump- og kildeskog – Gammel gran- og bjørkesumpskog Verdi: B Areal : 7,9 daa

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av Sigve Reiso (BioFokus), 28.05.2015, ifm. reguleringsplan for Grønkjær hytteområde.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Avgrenset areal omfatter et søkk med meandrerende bekk og sumpskog øst for Rusttjønn sør for Heddal i Notodden. Berggrunnen er metasandstein og skifer.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: Lokaltiteten omfatter gammel gran- og bjørkesump langs en liten meandrerende bekk. Gran og bjørk dominerer, med enkelte furu. Sumpen er fattig med dominans av torvmoser, langs kantene overganger mot blåbærmark. Busker av rogn, samt hvitveis, skogsnelle og nikkevintergrønn er også notert. Sumpen preges av mange gamle og sturende graner på rundt 20 cm i dbh. Det finnes også enkelte gadd og læger, men mest ferske og av små dimensjoner.

Artsmangfold: Flere av de gamle granene hadde soppen gammelgranskål (NT) på barken, gubbeskjegg (NT) ble sett sparsomt i trekroner. Enkelte graner hadde hakkemerker etter tretåspett.

Bruk tilstand og påvirkning: Det går en sti gjennom sumpen.

Verdivurdering: Fattig sumpskog med mange gamle sturende graner. Jf. faktaark for gammel sumpskog scorer lokaliteten middels på areal, arts mangfold og tilstand og er derfor vurdert som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: For å ivareta naturverdiene bør all hogst unngås. Stimerker i enkelte trær tyder riktignok på bruk av området i friluftssammenheng. Videre utvidelse av eksisterende sti bør unngås, det bør kun ryddes forsiktig langs eksisterende sti. Vindfall over 15 cm bør forsiktig legges til side og forbli i naturtypen.

Figur 6: Gammelgranskål (NT) til venstre, miljøbilde til høyre. Fra Rosttjønn Ø. Foto: Sigve Reiso.

.....

Konsekvenser og avbøtende tiltak

Det er ikke noe i planene for området som tyder på at de to avgrensede dammene (lok 1504 og 1505) vil bli direkte berørt ved utbygging av området. Ved bebyggelse i nærområdet til dammene er det viktig å sikre god vannkvalitet og jevn vannstand for å hindre negativ påvirkning på faunaen i dammene. Drenering, uttapping eller annen form for forstyrrelse av vannhusholdningen må unngås. Det er også viktig å ivareta en viss andel skog eller annen naturmark inntil dammene for å ivareta leveområde for amfibier og evt. ved forekomst av salamandere sikre disse egnede overvintringsområder på land. Det bør også tas spesielt hensyn til potensiell forurensing ved planlegging av bebyggelse nær dammene, og i anleggsfasen. For sumpskogen (lok 1506) i sør anbefales fri utvikling. Denne ligger utenfor planområdet og vil derfor ikke bli direkte berørt. Stimerker i enkelte trær tyder riktignok på bruk av området i friluftssammenheng, noe som potensielt kan øke ved utbygging av planområdet. Videre utvidelse av eksisterende sti bør unngås, det bør kun ryddes forsiktig langs eksisterende sti. Vindfall over 15 cm bør forsiktig legges til side og forbli i naturtypen.

Konklusjon

Planområdet ved Grønkjær er preget av lang tids utnyttelse med høy andel ung produksjonsskog og grøftede sumper og myrer. En gammel sumpskog øst for Rosttjønn skiller seg spesielt ut og er avgrenset som naturtype. Også to dammer er avgrenset som naturtyper med potensial som viktige insekts- og amfibielokaliteter. Slik planene foreligger er det lite sannsynlig at det blir direkte inngrep i noen av de avgrensede naturtypene. Det er allikevel viktig videre i planprosessen å ta nødvendige hensyn slik at dammene ikke får forstyrret vannhusholdning og hindre forurensing av dammene, både ifm. anleggsfasen og på lang sikt fra hyttene. For sumpen i sør bør det sikres at det ikke utvikles nye løyper som krever hogst/rydding innenfor lokaliteten.

Lengst nord i planområdet inngår eldre barskog som videre nord og øst henger sammen med store sammenhengende gammelskogsareal som trolig har en viss verdi for arealkrevende gammelskogsarter av vilt. Generelle hensyn for denne delen av området ved utbygging, vil være å ivareta mest mulig av områdets gammelskogspreg.

Referanser

Artsdatabanken & GBIF Norge, 2015 Artskart, internettportal for artssøk.
<http://artskart.artsdatabanken.no/Default.aspx>

Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisseting biologisk mangfold, rev. utg. DN-håndbok 13.

Miljødirektoratet 2014 in prep. Faktaark for naturtyper ifb. revisjon av DN-håndbok 13.

Statens Vegvesen 2014. Konsekvensanalyser. Håndbok V714.

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/rapport.htm>
<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/notat.htm>